

Aristocraat in den vreemde

Het ethisch reveil van Brinkhorst

Het moet volgens velen een schok voor de agrarische sector zijn geweest dat mr. L.J. Brinkhorst op 8 juni 1999 aantrad als nieuwe minister van LNV. Hij was er als de kippen bij om dat zelf te benadrukken. Het ministerie was nu geen bolwerk meer van en voor boeren en tuinders, maar een ministerie van algemeen bestuur. Brinkhorst kon breken met de inteelt van ministers uit de agrarische sector en verschaft die sector zo een unieke kans om met hem terug te keren naar de samenleving.

Met deze entree werd gemaskeerd dat de nieuwe minister de Nederlandse samenleving geheel was ontgroeid. Als aristocratische Leidse jurist met een aardappel in de keel stond de eigenwijze Brinkhorst toch al niet bekend als spreekbuis van de gewone man en vrouw in de straat, maar die situatie was zeker niet verbeterd na een verblijf in Japan en Brussel.

De nieuwe minister bekeek de Nederlandse samenleving met grote verbazing en ergerde zich aan de intern gerichte, zelfgenoegzame gedoogcultuur. Mede vanwege de ervaringen van minister Van Aartsen reageerde hij schrikachtig op directe contacten met boeren en tuinders, zeker wanneer hij ze als grote groep in vergaderingen ontmoette.

Politicus naar buiten

Brinkhorst gaf bij herhaling aan dat hij de kloof tussen boeren en samenleving wilde overbruggen. Tot op vandaag zoekt de minister de voorbeelden, niet zozeer van de kloof tussen sector en samenleving, als wel tussen hemzelf en het Nederlandse volk. Hij profileert zich als een minister die opkomt voor democratie, welzijn van dieren, biologische landbouw en transparantie en spreekt daarmee tenminste zijn eigen kiezerspubliek aan. Dat meer dan 95% van de consumenten geen voorkeur toont voor welzijnsvriendelijke productie en biologische landbouw, belet hem niet om dit als beeld van de samenleving te zien. En laten we wel zijn, het D66-kiezerspubliek komt een stuk dichterbij zijn ideeën dan het gemiddelde Nederlandse publiek.

Dit betekent overigens niet dat Brinkhorst blind is voor de werkelijkheid. Via boeren en tuinders vindt deze minister de weg de gewone man en vrouw én hij geniet ervan. Na een spannende start gaat hij met groot genoegen de discussie aan met Jan en alleman. Hij blijft aristocraat, met elitaire standpunten, maar hij maakt een steeds meer ontspannen indruk. Soms verdenk ik hem ervan dat hij nog wel trek heeft in nog eens vier jaar.

Zwart-wit-probleem

De agrarische sector vindt het niet leuk dat minister Brinkhorst bij voortduur in het spoor van zijn eigen partijpolitieke en privé-opvattingen een kloof schetst tussen boeren en tuinders en de samenleving. Volgens boeren en tuinders is er wel afstand tussen hen en een zekere elite in de randstad, maar zeker niet met de Nederlandse samenleving als geheel. De minister spreekt over een ongewenste gedoogcultuur in de agrarische sector maar dat speelt overal. Kijk naar Enschede en Volendam, of alleen al naar het rijgedrag van de gemiddelde Nederlander. Het verbaast de minister dat zo weinig boeren biologisch produceren, maar 95% van de consumenten wil voor een dubbeltje op de eerste rij. Recent heeft de minister zijn verbazing geuit dat boeren zich niet schamen voor de welzijnsituatie in de intensieve veehouderij. Het ethisch gevoel van boeren en tuinders lijkt wel afgestompt. Als de minister aandacht zou hebben voor verruwing in het taalgebruik, openbare zeden, pornobladen en geweld in films, dan zou hij zien dat de hele samenleving minder fijngevoelig is dan hij denkt of wenst. Hoe weet Brinkhorst zich dan toch staande

te houden in een wezensvreemde omgeving en cultuur? Zonder dat de gemiddelde boer en tuinder dat ziet, heeft deze minister wel degelijk betekenis. Zijn kennis van het politiek spel, zijn toegang tot de krochten van de Europese Unie en zijn positie in het kabinet, gecombineerd met ongeremd enthousiasme en goede dossierkennis, zorgen ervoor dat de top van de agrarische sector hem steunt, ook al is de achterban enigermate van hem vervreemd.

Foto: Herman Mouters

Moraalridder Brinkhorst

De nieuwe minister geniet van het politieke debat. Persoonlijk voert hij een offensief voor fatsoen, ethiek en wetshandhaving. Bijna tegen de beginselen van zijn eigen partij in vecht hij tegen de gedoogcultuur. Hij maakt zich zorgen over de ethiek van boeren en tuinders, tegen de stroom in van liberalisatie en consumentisme. Voor mij, uitgesproken theocraat uit de christelijk-sociale traditie, ligt hier zijn meerwaarde. Soms lijkt het of oude tijden herleven als Brinkhorst weer oproept tot een ethisch reveil. Hij moet nu nog zover komen dat hij zijn oproep verbreedt naar de gehele samenleving. De richting van deze ontwikkelingsgang beoordeel ik echter als positief. ♦

Ing. D. Duijzer is algemeen directeur LTO-Nederland, maar schrijft deze bijdrage op persoonlijke titel